

MŰSZAKI KÖNYVTÁROK

irják

SZAKOZÁSI MEGÁLLAPODÁSOK.

Az Országos Műszaki Könyvtár Szakozó csoportja az alábbi belső határozatokat hozta, amelyek alkalmazása az OMK kötelekében dolgozó minden szakozóra, tehát mind a külső, mind a belső munkatársakra nézve kötelező, azonban minden bizonnyal érdeklődésre tarthat számot mindazoknál a műszaki könyvtáraknál, amelyek állományukat az ETO szerint osztályozzák.

1. Kézikönyvek szakozásánál a (021/023) terjedelem szerinti alosztás mindegyikét alkalmazzuk. Tehát nemcsak egyszerűen (021)-el jelöljük a kézikönyvet, hanem az oldalszámnak megfelelően (021), (022) vagy (023)-al.
2. Az évkönyv (058) formai alosztását nem tagoljuk tovább; tehát nem teszünk megkülönböztetést az évenként vagy a többéves időközökben megjelenő évkönyvek között.
3. Műanyagok osztályozásánál az aposztrófus '/' összetett jelzet helyett névalosztás alkalmazását javasoljuk, mégpedig nem a vegyület nevét, hanem a műanyag kereskedelmi elnevezését, mert a kereskedelmi elnevezés ritkán fedi a vegyület elnevezését, továbbá a szerkezet sok esetben meg sem állapítható.

Pl.:

a politetrafluoretiléneknél:

678.743.41 Teflon

vagy a poliamidoknál:

678.675 Nylon

678.675 Perlon

678.675 Silon

Az olyan műanyagoknál, ahol a vegyi szerkezet megközelítőleg sem állapítható meg, a névalosztás a 678.5-Műanyagok általában jelzethez csatlakozik.

A műanyagokkal kapcsolatos korlátozottan közös alosztásokat pedig a fenti módon megállapított műanyagjelzethez viszonyítással csatoljuk Pl.:

Nylon hegesztése: 678.675 Nylon:678.029:43,
nem pedig: 678.675 Nylon .029.43,
sem pedig: 678.675.029.43 Nylon

4. A 677.474 végtelen szintetikus szálak és a 677.487 vágott szintetikus szálak esetében további alosztályozás 678.6/.7 szerint, hozzácsatolva a kereskedelmi elnevezést. Ennek indokolása az, hogy a DK harmadik kiadása szerint a 677.474 jelzet, amelyhez a 677.487 jelzet is igazodik, a 679.55/.57 szerint osztályozandó, ez utóbbi jelzetek azonban törölve vannak, helyükbe a 678.6/.7 jelzetcsoporthoz lépett, s így logikus, hogy a további alosztályozás a 678.6/.7 szerint történjék.

Pl.:

677.474.675 Nylon } végtelen szálaknál
677.474.743.41 Teflon }

illetve:

677.487.675 Nylon } vágott műszálaknál
677.487.743.41 Teflon }

A műszálakkal kapcsolatos korlátozottan közös alosztásokat a fenti módon megállapított műszáljelzethez viszonyítással csatoljuk. Pl.:

Perlon műszál kártolása: 677.487.675 Perlon: 677.021.4,
nem pedig: 677.487.675 Perlon.021.4
sem pedig: 677.487.675.021.4 Perlon

5. A terminológiákat általában nem formai alosztással, hanem viszonyítással jelöljük. Pl:

Műanyagterminologia : 001.4:678.5

6. Az aposztróf '/' jelzetet a 678. szakterületén egyelőre nem használjuk, mert a visszakeresést nagyon körülményessé teszi

7. Műanyagok általában: 678.5

8. A címjegyzékeket mindig jelöljük az analitikus szakozásnak megfelelően, mégpedig mindig 058.7 jelzettel és földrajzi alosztással. Pl.:

Magyar kalapkészítők címára: 058.7(439): 687.5

9. Védekezés rádióaktív sugárzások ellen: 614.898.5:539.16

10. Rádióaktív hulladékok kezelése /pl.elhelyezése/:
614.898.5:628.54:539.16
11. Szenesülési folyamat: 553.94.06
12. Petroleum keletkezése: 553.982.06
13. Antihisztamin, ~ hatás : 615.363:547.781.5
14. Mesterséges hold : 629.19
15. Gépkocsik típus-jelzeténél a 629.114 megfelelő alosztása után a kocsi elnevezését, nem pedig a számjegyekkel, ill. egyes betűjegyekkel irt jelzetét csatoljuk. Pl.:
629.114.6 Moszkvics, nem pedig: 629.114.6K55
16. Autóipar: 629.113 (4/9). Pl.:
629.113(47)A Szovjetunió autóipara
17. Víz-turbinák jelzete: 621.224, nem pedig 621.24 Pe 442
18. Glukozidák és alkaloidák különböző elnevezésű fajtáit az egyedi elnevezésnek az alapjelzethez való csatolásával fejezzük ki, pl.: 547.918 Digitalin, vagy 547.944.3 Nikotin, de ha nincs megadva a pontos elnevezés, hanem csak annak a növényfajtnak a neve, amelyikből kivonják, akkor a glukozida, ill. alkaloida neve helyett a növény latin elnevezésének első szavát csatoljuk betűalosztásként az alapjelzethez. Pl.:
547.918 polygonum : a pligonum hydropiper glukozidjai
Ha pedig az alkaloida, vagy glukozida vegyi összetétele is ismeretes, az összetétel jelzetét viszonylati alosztással csatolhatjuk a névalosztásos alkaloida, ill. glukozida jelzetéhez. Pl. az Anabazin elnevezésű alkaloida=kondenzált piridingyűrűs vegyület, s így jelzete : 547.94 Anabazin:547.837
19. Az antibiotikumok általános szakjelzete: 615.779.92/93. Az egyes antibiotikumok jelzetét úgy kapjuk, hogy ehhez az alapjelzethez névalosztásként csatoljuk a megfelelő nemzetközi elnevezést /latin, ill. görög fonetikával/. Pl.:
615.779.92/.93 Candidin
Ha az antibiotikum összetétele is ismeretes, az összetétel jelzetét viszonylati alosztással csatolhatjuk a névalosztásos jelzethez. Pl.:
615.779.925 Thyrocidin: 547.964.4, mert a dokumentumból /referátumból/ kitűnt, hogy a Thyrocidin ciklikus polipeptid.

20. A 19. pontban mondottak érvényesek a rovarirtókra, gyomirtókra stb. is. A növényvédő szerek általános szakjelzete 632.95, ennek megfelelő alosztásához csatoljuk a névalosztást. Pl.:
- 632.951 Lindan = a Lindan elnevezésű rovarirtószer jelzete
 632.954 A/2 = az A/2 elnevezésű gyomirtó jelzete
- Ha a dokumentum tartalma alapján a vegyi szerkezet megjelölése is szükséges, a szerkezet szakjelzetét viszonylati alosztással csatoljuk a névalosztásos jelzethez. Pl.:
- 632.951 Lindan : 547.592.13, mert a Lindan hexa-klórciklohexan.
21. Elemi részecskék gyűjtőszáma: 519.12. Ha az elemi részecskének az 537-ben is van jelzete, azt viszonylati alosztással csatoljuk az 539.12-höz. Pl.:
 Elektron=539.12:537.122
22. Atommag, magfizika jelzete 539.14. További alosztást az 539 részletes alosztásának megjelenése előtt egyelőre nem használunk.
23. Kevert szálasanyagból készített szövetek általában: 677-16.064.
24. Levegőkenésű szerkezetek: 621-721: a megfelelő szerkezet jelzete. Pl.:
- 621-721:621.822.5=levegőkenésű csuszócsapág
 Ha a szerkezet nincs említve, úgy csak 621-721
25. Megbiztatóság szakjelzete: .004.12
26. Atomenergia-meghajtás általános jelzete
 621.-8:621.039 Pl.: 629.12-8:621.039 Atomenergiával hajtott hajók
27. Az osztályozást általában a .001.33 szempont szerinti alosztással fejezzük ki. Pl.:
- 629.12.001.33 Hajók osztályozása
28. Térfogatosított műanyagfonalak /bulk yarn, bulked yarn, pl. "Helenca"/ jelzete:
 677.061.2:677.474.062
29. Kötöttárak általában 677.661.064, nem pedig 687.3

30. Az anyagvizsgálat jelzetezésére a .017 korlátozottan közös alosztás a 66/68 egész területére értelemszerűen alkalmazható.

OMK szakozó csoportja

- x - x - x -

AZ ÉPÍTŐIPARI VÁLLALATI KÖNYVTÁRAK ADATSZOLGÁLTATÁSÁRÓL.

1957-ben a Művelődésügyi Minisztérium az OMK segítségével statisztikai adatfelmérést végzett a műszaki termelési könyvtárhálózatba tartozó ipari tárcák szakkönyvtárainak helyzetéről. Ha ebből kiragadjuk az építésügy területére vonatkozó mutatószámokat, és csak az ide tartozó vállalatok területére szűkítjük le vizsgálódásunkat, több olyan megámbontó adatra bukkanunk, melyek ismerete nem lehet hasznosítatlan más ipari tárcák számára sem. A legszembevetőbb, amiről a statisztikai adatok árulkodnak, a tárcához tartozó vidéki üzemi könyvtárak hátrányos helyzete. E vállalatok egy részében még könyvtár sincs, de a meglévő könyvtárak zöme is vagy társadalmi, vagy legjobb esetben mellékfoglalkozású könyvtárosi munkaerőkkel rendelkezik. 71 vidéki üzemi könyvtár közül kettőben dolgozik főfoglalkozású könyvtáros, 19 vállalatnál mellékfoglalkozású, míg a többi vállalatnál társadalmi munkában látják el a könyvtári teendőket. Mindez azt jelenti, hogy kielégítő színvonalú szakkönyvtári tevékenységről e vállalatok esetében még beszélni sem lehet. A könyvtáros-káderhiány, az alacsony színvonalú könyvtári munka rovására kell írni, hogy még a beszolgáltatott statisztikai adatok sem teljességgel megbízhatóak. Gyakran találkoztunk valószínűtlenül magas számokkal, ami egyfelől arra enged következtetni, hogy egyes esetekben az úrlapot kitöltő helyi szervek igyekeztek a való helyzet ideálisabb színben való feltüntetésére. A valószínűtlennek tűnő adatszolgáltatás másik és általánosabban előforduló oka a helyi nem könyvtáros munkaerők szakmai képzetlenségéből adódó terminológiai zűrzavar, ahogy az adatszolgáltatás közben az alapvető könyvtári fogalmakat összezavarták. Így igen sok esetben összece-